

BULEVARD DELS FRANCESOS:
L'HABITACIÓ SECRETA DE FERRAN TORRENT

Josep Bertomeu

Ferran Torrent és un escriptor amplament conegut i reconegut, potser un dels més populars dintre l'àmbit de la literatura en llengua catalana. D'ençà que va escriure *No emprenyeu el comissari* fins la publicació de *Bulevard dels francesos* han passat molts anys i moltes novel·les. Però, en la meua opinió, hi ha unes quantes d'elles que demostren el contrari: que no han passat els anys, perquè mantenen la vigència i la seua relectura encara representa un plaer. Estic referint-me, a més de la famosa saga de Butxana, Barrera, etc., a *Gràcies per la propina* i *Lilla de l'holandès* en concret.

En totes les novel·les de l'escriptor hi ha elements comuns que perviuen des de la primera a l'última: un sentit del humor corrosiu, una acció gairebé frenètica, uns personatges extremats que intenten amagar la seua sensibilitat.

S'ha dit en moltes ocasions que la literatura que escriu Ferran Torrent és una literatura de gènere, com si amb això volgueren dir que es tracta d'una literatura menor. Jo no recolze aqueixa opinió. El que és cert és que les obres de Ferran Torrent estan en les antípodes dels relats, suposadament més literaris, on mirar-se el melic ja és una acció esgotadora. Succeeixen moltes coses als llibres de Ferran Torrent, coses que estan contades com s'han de contar: amb el ritme que requereix l'acció i amb les paraules necessàries, ni una més, ni una menys.

En *Bulevard dels francesos*, vull apuntar, en primer lloc, que la construcció dels personatges ha estat més profunda que mai, molt pensada i matisada. Apareixen davant nostre éssers humans com

Ferran Torrent
Bulevard
dels Francesos

Columna

Rafael Puig, mestre vocacional, republicà i socialista moderat que formava part d'una estirp d'homes clarividents, aliens a qualsevol tipus de fanatisme, que creien en la educació com a instrument per a canviar el món, en una època en la qual un mestre era una autoritat venerada. Josep Baixauli, fill de maqui desaparegut, militant comunista aferriat i perdedor des del dia que va nèixer. Els comissaris Rodrigo (de la BPS) i Piñol (de la BIC), dues maneres antagòniques de concebre la professió de policia que acaben enfrontant-se. El lladre de guant blanc, Messié, i el negre, Salif, que no pot faltar en cap novel·la del nostre escriptor. "El negre té nom eh?", diria Robert Baixauli, el germà petit de Josep, que contempla totes les històries des dels temps actuals. Ells i molts més personatges que cobren vida i formen part d'un engranatge narratiu que encaixa a la perfecció. I com a rerefons, la lluita extremada entre les ideologies que van arrasar el segle XX convertint-lo en un immens abocador de cadàvers.

Gran part de l'acció succeïx a la València dels anys seixanta del passat segle, quan les bandes de música eren més populars que els equips de futbol, els xiquets encara es podien banyar a les séquies i productes com cervesa *El Túria* o sabó *El lagarto* dominaven el mercat local.

En acabar la guerra civil, el senyor Puig va guardar tots els seus llibres, la seua biblioteca personal, en una habitació secreta tancada a pany i clau. Allí dintre, rodejat de prestatgeries, passava els millors moments de la vida. A la fi de proporcionar-li a Robert Baixauli una visió del món, des de la cultura i la tolerància, el deixava participar d'un ritus gairebé religiós entorn els llibres. Ferran Torrent, en aquestes pàgines de la novel·la homenatja llibres com *L'illa del tresor*, autors com Verne, Salgari, Dickens etc.

Dissortadament la realitat ha anat per indrets diferents dels somnis del senyor Puig, la qual cosa fa pensar en veu alta a Robert: "Encara em sorprén que hi haguera un temps habitat per homes amb l'estrany deliri de construir un món millor". En fi, en *Bulevard dels francesos* hi ha moltes més coses: històries i personatges com Leandro Monrabal, delator de maquis, que viu solitari i rebutjat, i li diu a Josep Baixauli que l'havia buscat per a esbrinar el destí de son pare: "Si vens a matar-me em faràs un favor". "Si tinguera la possibilitat de tornar al passat triaria no haver nascut".

És just reconèixer també l'excel·lent treball de camp, de documentació, que ha fet possible atorgar credibilitat històrica a *Bulevard dels francesos*. I per acabar, vull afegir només que sóc conscient que resten

per comentar aspectes de la novel·la molt interessants, però tampoc cal escudellar-ho tot. Sí, Ferran Torrent, en *Bulevard dels francesos*, conta les histories amb vitalitat, ritme, cinisme i sensibilitat, amb humor fins i tot, però les històries que conta aquesta novel·la, a més a més, no poden ser contades sense la valentia que hi demostra el seu autor, perquè es tracta de fets que a hores d'ara encara ens afecten molt de prop a tots i, per tant, ens couen.